

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

Redactie-sekretariaat: Postbus 7176 te Amsterdam.

Administratie: Pasteursingel 29b, Rotterdam-7

E. R. POSTMA — EINDHOVEN

Achter Hem aan!

(Matth. 16 : 24)

Jezus volgen — dat kan zo makkelijk een glad zinnetje worden. Maar of het volgen van Jezus ons altijd even glad af gaat, staat nog te bezien. Látén we het eens bezien! Indien iemand **achter** Mij wil komen...; zo begint Jezus. Geen toevallige woordkeuze, want Simon Petrus liep Hem vlak voor zijn voeten, was Hem een struikelblok geworden.

Het was nl. net in de kring der discipelen komen vast te staan: Jezus is de Messias (Mt. 16 : 16, 20). Voor Jezus was de conclusie van zijn Messias-zijn: naar Jeruzalem, véél lijden, en dan Golgotha — en dat moesten ze NU gaan weten (vs 21). Maar Petrus was tot heel andere conclusies gekomen. En dus was hij Jezus in de weg gaan staan, was hij tussenbeide gekomen met een „waarachtig niet! geen denken aan!” Daarom moet Petrus — en ieder trouwens — zijn plaats leren: **achter** de Messias, in het voetspoor van Gods tot Woord gestolde gedachten en niet op een weg van op hol geslagen **mense-lijke** gedachten (vs 23, vgl. Jes. 55 : 8, 9), die de Messias voorbijstreven en Hem weg en werk willen voorschrijven. Wie achter Jezus wil komen, neemt daarmee een besluit dat eens en voor altijd zijn positie bepaalt: niet zelf haantje-de-voorst, maar achter de Messias en dus in het voetspoor van Gods gedachten. Wijs was de kerk toen zij in art. 7 van de Ned. Geloofsbelijdenis zó haar positie bepaalde, en wijs is zij zolang zij zich daar stipt aan houdt. Maar niemand neme een lichtvaardige beslissing, het vervolg luidt immers: ...die neme zijn kruis op...

Een vreemde zegswijze, die de discipelen maar al te goed zullen hebben begrepen. Zij wisten immers van nabij dat de romeinen de gewoonte hadden een ter dood veroordeelde zelf het werktuig, waarmee hij ter dood gebracht zou worden, naar de plaats van terechtstelling te laten dragen.

Dat zou dus kunnen zijn: de strop of de bijl. Maar Jezus bepaalt Zijn keus op het kruis. En dus: wie zijn kruis opneemt gaat op weg om gekruisigd te worden. Jezus zal dit woord wel gekozen

hebben omdat Hij Zelf straks Zijn kruis zou moeten opnemen: de discipel is niet meer dan zijn Meester (Mt. 10 : 24). Maar daar komt bij dat het kruis, als gereserveerd voor de ergste soort boeven, tevens symbool is van de diepste schande voor de wereld. Bij voorbaat waarschuwt Jezus Zijn volgelingen voor wat hun te wachten staat: de schande van het kruis, en dat in tegenstelling tot de volgelingen van de rabbijnen: die volgen —, gaan letterlijk in het voetspoor van hun meester om straks zelf rabbi en leidsman genoemd te worden en veel eer van mensen weg te dragen (Mt. 6 : 2, 5, 16, 18). Beide ontzegt Jezus hun die het besluit nemen Hem te volgen: niemand zal het recht hebben te „meesteren” en zich „leider” te (laten) noemen (Mt. 23 : 8-10), en i.p.v. eer zal men schande oogsten: de wereld zal u haten (Mt. 10 : 22) men zal u als

misdadigers overleveren aan de gerechtshoven en u geselen in de synagogen (Mt. 10 : 17, 18). Wie het Lam volgen waar het ook heen gaat (Op. 14 : 4), zien zich terecht! komen als schapen midden onder wolven (Mat. 10 : 16). En wat wolven zijn — de romeinen wisten het al! — kun je aan den lijve aan mensen leren, aan mensen die, nog onder heerschappij van de boze, gebeten zijn op de volgelingen van Jezus.

Maar wie dan „naar zijn gemoed” (en niet naar Jezus' woord) te werk zou gaan, wie van zich af-en terug zou willen bijten, wie met gelijke munt zou willen terug betalen, kwaad met kwaad vergeldend, die zou wereldgelijkvormig worden en vergeten dat Jezus óók nog zei: ...die verloochene zichzelf... In het duits is daar een mooie uitdrukking voor: „sich selbst verneinen”, dat is al-maar „nein”, nee! zeggen tegen jezelf. Van nature willen we precies wat die ander ook wil (terug) slaan, schimpen, schelden, en zouden we vrij willen zijn in onze bewegingen. Dat we daar nu nee! tegen moeten zeggen, zou ons niet in de gedachten komen — maar daar is het dan ook Góds gedachte voor. Voor wie het Lam willen volgen is er slechts één weg die niet dood-loopt, die van het „zijn leven verliezen” (Mt. 16 : 25)! Discipelen zijn nu een maal niet meerder dan hun Meester... Stefanus heeft het ondervonden, en toen hij zijn leven verloor bad

In dit nummer:

Pagina 243

Ds E. R. Postma,
Achter Hem aan!Ds G. Janssen,
Waarom dit verbond?

Pagina 244

G. J. Vrijmoeth,
Geloven... nou en?

Pagina 245

Drs H. E. S. Woldring,
Taizé

Pagina 246-247

D. W. L. Milo,
Vreselijke taalProf. dr B. Goudzwaard,
Sociaal-ekonomisch leven als
vorm van belijden (2)

hij — als Zijn Meester —: Here, reken hun deze zonde niet toe! (Hnd. 6 : 69). Ook Paulus kan daar van meepraten (2 Cor. 11 : 23 vv). We zijn geneigd te vragen: moet dat nu zo? Maar Jezus zegt: ...die neme zijn kruis op en volge Mij. Ook Jezus betaalt de wereld niet terug met gelijke munt, met „geweld”. Hij kende Gods gedachten — zoveel hoger als mensengedachten —: niet door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden, zegt de HERE! En groot zal uiteindelijk de schare zijn van hen die het Lam volgen, waar het ook heen ging: een schare die niemand tellen kan...

(Eerder geplaatst in „Ons Kerkblad” van 28 juni 1963.

G. JANSSEN — BADHOEVEDORP

Waarom dit verbond?

In een vorig artikel zagen we dat het gereformeerde verband van kerken gekarakteriseerd kan worden met het woord verbond. In dezelfde taal: federatie of confoederatie. Men komt dit woord om de haverklap tegen bij schrijvers over het gereformeerde kerkrecht.

Er wordt dan, zo zagen we, steeds de nadruk op gelegd dat dit verband vrijwillig wordt aangegaan. De ene kerk kan de andere niet dwingen tot toetreding. De aard van dit verband sluit alle uiterlijk dwang uit.

Maar die vrijwilligheid is niet een zaak van vrijblijvendheid. Zo is het nooit bedoeld. De verschillende plaatselijke kerken van dezelfde belijdenis vormen geestelijk een eenheid en die eenheid legt de geloofsverplichting op elkaar te erkennen, te dienen en te helpen.

De wijze waarop dit gebeuren kan en eventueel moet, is een zaak apart, maar de erkenning van die eenheid ook met de daad is een zaak die buiten discussie heeft te staan, wanneer tenminste de mogelijkheid er toe bestaat. Het Nieuwe Testament laat er ook niet de minste twijfel over bestaan dat de eerste christelijke gemeenten onderling contact oefend hebben en hoe dan ook met elkaar in verbinding traden. Daarover bestaat onder ons voor zover mij bekend geen verschil van gevoelen. De groeten aan het eind van verschillende brieven wijzen op een kennen van en meeleven met elkaar. De brief aan de Colossenzen moest ook in Laodicea worden voorgelezen en omge-

keerd die aan Laodicea te Colosse, Col. 4 : 16. We doen maar een greep uit het voorhanden materiaal.

—o—

Er is vaak op gewezen dat ondanks dit alles het Nieuwe Testament ons toch geen voorbeelden en voorschriften geeft van kerkelijke vergaderingen, die te vergelijken zouden zijn met onze classes en synoden en dit wordt dan aangevoerd als een instantie tegen zulke vergaderingen; tegen een georganiseerd kerkverband. We moeten heus niet denken dat dit pas de laatste jaren en alleen onder ons het geval is. Over deze zaak is al eeuwen gestreden en tot eenstemmigheid is men nooit gekomen. Verschillende soorten van kerkbeschuwing en kerkorganisatie zijn uit het overwegen van de Nieuwtestamentische gegevens en uit de ontwikkeling van de geschiedenis voortgekomen. Daar is het episcopale systeem, dat bisschoppen kent. Daar zijn de Erastianen, die aan

Kerkelijk Leven

de Overheid zeggenschap over de kerk toekennen.

Daar is het collegialisme, dat de kerk beschouwt als de religieuze verenging, die zelfs landelijk kan zijn met plaatselijke onderafdelingen.

Ons interesseren meer de Independenten, die sterke nadruk leggen op de zelfstandigheid van de plaatselijke kerken en nog wel van synoden willen weten, maar dan als vergaderingen zonder recht om besluiten te nemen. Ze zijn slechts adviserende lichamen, meer niet. Over de Independenten zou wel meer te zeggen zijn, met name ook over hun beschouwingen van de gemeente, een belijdenis en de ambten, maar dat laten we nu maar rusten.

Deze Independenten hebben hun bloeiperiode gehad in de 17de eeuw, met name in de tijd van Oliver Cromwel, de geweldige Engelse staatsman. Hun ideeën over de inrichting en regering van de kerk hebben ze met hand en tand verdedigd op de zgn. Westminster Synode, 1643-1647. Tegenover hen stonden, als grote meerderheid, de presbyterianen, die een gereformeerde wijze van kerkelijk samenleven voorstonden. Eén van de meest belangrijke

punten in de discussies die gevoerd zijn, was of de Heilige Schrift een duidelijk en welomschreven program van kerkelijk (samen)leven geeft en in verband daarmee de vraag naar het goddelijk recht daarin. Vanouds behoren de vragen rond het Ius divinum (goddelijk recht, G.J.) tot de meest interessante en centrale kwesties van het kerkrecht, zo begint dr W. van 't Spijker zijn inaugurele rede, gehouden te Apeldoorn op 14 jan. 1972.

En wij zitten vandaag weer midden in deze vragen.

Het zijn niet de vragen van het „dat” — dat we als plaatselijke kerken hebben samen te leven —, maar die van het „hoe”.

Geeft het Nieuwe Testament ons daarover uitsluitsel? Vinden we daarin wat de Independenten op de Westminster Synode een „platform” noemden? Een program van kerkregering, een blauwdruk, zodat ons alles precies is voorgescreven? Of hebben we bepaalde voorbeelden, waaraan we ons te houden hebben en vinden we bepaalde beginselen, waaruit we verdere conclusies kunnen trekken en directe bevelen, waaraan we ons te houden hebben?

Zie hier de hoofdvragen, wanneer het gaat om het goddelijk recht van de kerkelijke orde, zoals die te Westminster aan de orde kwamen.

We laten deze „Synode”, waarover ds J. H. de Wit in 1969, een dissertatie schreef, nu verder rusten om het probleem zelf vanuit de Schrift onder ogen te zien. Dat willen we in elk geval proberen.

Om de zaak niet te veel te verbloeden, gaan we in een volgend artikelje daarop nader in.

G. J. VRIJMOETH — ZWOLLE

Geloven..... nou en?

**Toespraak
gehouden op de
landelijke jeugddag te Schiedam
op Hemelvaartsdag.**

De romeinse keizer Marcus Aurelius had de gewoonte na een dag van inspannende dagmarsen of gevechten zich 's avonds in zijn tent terug te trekken, om in zijn boeken troost te vinden voor de ontberingen van het harde leven. Het resultaat van zijn studie is een beroemd boekje, getiteld „Gesprek met zichzelf”.

Deze man had duidelijk twee levens; het leven overdag, en het leven met zijn boeken. Dat laatste was zijn eigenlijke leven, het eerste was een noodzakelijk kwaad voor hem. De lijfwacht om zijn tent merkte in het donker maar weinig van

hem: zijn silhouet op het tentdoek, en de vage omtrek van een lamp, die door het doek zichtbaar was.

Ik ben wel eens bang, dat wij in veel opzichten op deze man lijken in ons persoonlijk en kerkelijk leven. Als de zondag aangebroken is, trekken wij ons even uit het harde leven terug binnen de muren van een kerkgebouw om samen kracht te putten uit het Woord van God. Dat is dan ons ene leven. Daarna stappen we de kerk weer uit, en gaan over tot de harde werkelijkheid. En dat is ons andere leven.

En hoeveel mensen van de straat zullen voorbij de kerk gelopen zijn, het vage lamschijnsel hebben gezien en de gezangen gehoord, en zich afgevraagd hebben: „Wat doen die mensen daarbinnen nu eigenlijk?” Hoeveel mensen hebben al jaren vlakbij een kerk gewoond, maar hebben nog nooit iets anders gehoord dan het vaag gegalm der gezangen?

Vinden jullie het niet treurig, dat veel mensen wel de kerkmensen de kerkdeur aan de overkant hebben zien binnengaan, maar nog nooit door hen uitgenodigd zijn binnen te gaan?

Daarover wil ik graag een paar dingen zeggen.

Het is van grote betekenis, dat hier een zaal vol JONGE mensen zit.

Want jullie zijn — zoals dat heet

— de toekomst van de kerk. Jullie hebben de energie, de bezieling en het idealisme van de jeugd. En dat zijn machtige wapenen. Wat een enorme kracht en invloed hebben de nijmeegse studenten gehad, toen ze op 10 mei de opening van het Erasmushuis hebben verhinderd. Je huivert als je leest wat de macht van de studenten op vrijwel alle terreinen van de universiteiten van Europa bereikt. De jeugd, gedreven door idealen, heeft een enorme stuwkracht. Voor bezwaren is geen plaats: het doel, het ideaal, dat is het enige belangrijke.

Dat geldt net zo voor jullie, die je idealisme en bezieling kunt aanwenden voor een andere en betere zaak, dat je vindt in Lucas 14: „Ga naar de grote wegen en paden, en dwing de mensen binnen te gaan, WANT MIJN HUIS MOET VOL”. Dat is het ideaal van onze Werkgever Jezus Christus.

En nu wij het hebben over geloof en praktijk, komt uit dit bijbelgedeelte met kracht naar voren onze roeping de schatten van het geloof midden in de wereld te zetten, uiterst actief te zijn vanuit de opdracht die Christus meegeeft en vanuit een diepe christelijke bewogenheid met de mensen van de wereld.

Ik weet tegelijk dat we het over een voor ons moeilijke zaak hebben.

Want de vinger van de wereld gaat beschuldigend naar ons toe, en vaak terecht.

Uit een schoolkrant knipte ik dit: „Voor mij maakt het niet uit of je gelovig bent of niet. Ik zit wel op een christelijke school, maar daar merk ik weinig van. Wel, dat elke morgen een leeraar uit de Bijbel leest, bijna altijd hetzelfde bidt en dat was het dan weer. Volgens mij zit er helemaal geen verschil tussen de andere leerlingen en mij. Zij gaan wel naar de kerk, ik niet. Als dat dan de toekomstige wereldverbeteraars zijn, hoeft het voor mij helemaal niet meer. En helemaal niet, als ze zondags ook nog het zwembad gesloten houden”.

Bikkelhard en messcherp.

En juist omdat het een jeugdig iemand is, die hier zijn hart lucht, moet dit heel serieus genomen worden. Want zo komt de kerk bij velen over, gewoon omdat wij ons zo gedragen. En wie in zijn jeugd al zo verbitterd is, slechts een wonder kan hem redden.

Wij kunnen deze verwijten niet wegwapperen met te wijzen op onze paar gulden bijdrage voor zending en evangelisatie. Want onze roeping, om zelf in naam van Christus actief te zijn, en voor Hem te getuigen, laat zich niet afkopen met welk bedrag ook.

Evenmin kunnen wij de beschuldiging, dat de kerk en de kerkmensen zo weinig roepingsbewust naar buiten treden, afdoen met de opmerking dat elke zondag het Woord van de kansel klinkt, en dat de deur toch wijd openstaat voor ieder die wil binnen komen. Bij mijn weten is nog nooit iemand heilbegerig naar binnen gekomen. Bovendien heeft Christus ons heel andere methodiek en strategie geleerd: UITGAAN op de wegen, bedelaars en lammen opzoeken en ze dwingen mee te gaan. Dat is wat anders dan op je kerkbank zitten af te wachten of er iemand binnenkomt; dat is de hoogste activiteit ontwikkelen.

En als wij daarmee heel werkelijk ernst maken, wordt ons kerkgebouw — naast een bedehuis voor ons zelf — een huis van welkom, je zou haast zeggen een opvangcentrum voor ellendigen en stakkers, die wij uit naam van Christus binnen noden. En het moet jullie toch opgevallen zijn, hoe weinig onze kerken van dit wezenlijk onderdeel van haar taak maken. Over dit uitnodigen enkele opmerkingen.

Als wij de mensen van nu willen aanspreken en hen de uitnodiging van God willen brengen, moeten wij dat doen in de taal die zij verstaan en in vormen die geschikt zijn hen aan te spreken. Dat is echt geen eenvoudige opgave, zeker niet voor kerken als de onze, die zo weinig plooibaar zijn en dreigen vast te lopen in hun traditionalisme.

Je kunt zelf al heel veel doen in je eigen omgeving. Je ontmoet in je naaste omgeving jongelui, die slachtoffer zijn van één van de rampzaligste verschijnselen van deze tijd: de eenzaamheid. Geen communicatie, geen contact, geen gesprek meer. Op elke school zie je ze, op elk kantoor, met hun schuwe blik, hun geïsoleerd gedrag, hun antwoorden vol argwaan, als ze al antwoorden. Ze verstaan je niet meer, als je komt aandragen met liefde en zo. En probeer ze helemaal niet mee te slepen naar de kerk, waar noch de taal, noch de liturgie iets voor hen kan betekenen. Maar doe nou eens, wat anderen verzuimen: ga wel naar hem toe, vol echte ontferming en met een gebed in je hart. Ga bewust eens een eindje met hem mee, interesseer je voor wat hij aan jou kwijt wil, wees blij als hij zover komt dat hij jou zijn shagdoos voorhoudt. Luister alleen maar, ga met hem mee, maak contact met hem. Daarmee spreek je de Blijde Boodschap niet, maar je DOET het Evangelie. Immers echte menselijkheid, die voortkomt uit de christelijke ontferming, is een gave van God. En bidt ondertussen, of je, als de vertrouwelijkheid wat groeit, op het juiste moment het juiste woord en Woord mag vinden. En bereid je voor op deze taak door trouwe bijbelstudie, opdat je het Woord van God paraat hebt. Zo is het grote geheim van ons contact zoeken met de wereld de ontferming, die wij uitstralen naar het verlorene.

Ik heb jullie een aspect genoemd; er is natuurlijk veel meer. Als jullie, met andere jongelui in de gemeente, je wilt voorbereiden op je roeping van de dienaar, die de wereld ingaat om uit te nodigen, is het nodig, dat je je inleeft in de problematiek van deze wereld. Ik raad jullie sterk aan kennis te nemen van veel voortreffelijk werk van de Navigators, de Operatie Mobilisatie, de Youth for Christ, en de Inwendige Zending.

Wat zou het geweldig zijn, als naast het werk van de jeugdverenigingen ook groepen jongelui zich welbewust voor dit werk gingen voorbereiden.

Verder zullen we, tegenover de wereld geloofwaardig moeten zijn. En dat kunnen we zijn als wij de mensen eerlijk tegemoet treden, omdat wij ons bewust zijn te delen in de schuld.

Wij wijzen, terecht, de consumptiemaatschappij af. Maar bedenken wij wel, dat de kerk net zo hard mee consumeert? Wij baden toch ook in luxe?

BIJBELSE RAAGEVINGEN

Wacht u voor eigenwillige godsdienst

Eigenwillige godsdienst, d.w.z. God de HERE op een andere wijze willen dienen dan Hij ons in Zijn Woord bevolen heeft, is door alle eeuwen heen aantrekkelijker geweest voor het vrome vlees, dan het gehoorzaam leven in de weg van het Verbond, onder het Woord van het Verbond en bij het bloed van het Verbond. Eigenwillige godsdienst is ook altijd indrukwekkender en imponanter voor de mens die uit zijn godsdienst leeft en naar verzadiging van zijn religieuze begeerlijkheid vraagt.

Israëls kalverendienst en hoogten-dienst gaf meer sensatie en genieting dan de gehoorzame tempelgang en tempeldienst.

De Roomse kathedralen met de wierookwolken en lichtende kaarsen bieden vromer sfeer dan de meeste Protestantse bedehuizen.

Er schuilt in de Evangelische gezangen voor het licht ontroerd religieus gemoed meer romantiek dan in het door Gods Geest geïnspireerde psalmlied.

De zogenaamde Christelijke feestdagen zijn voor de eigenwillig godsdienstig levende mens grotere hoogtijden dan de wekelijks terugkerende dag des Heren. Zelfs bij voorgangers van de gemeente die eerlijk toegeven, dat die zelf ingestelde dagen vanwege hun ontarring beter afgeschaft konden worden. Ze zouden die dagen omwille van de sfeer en de feestelijkheid niet graag willen missen.

Wie het gevaar om uit zijn godsdienstigheid te willen leven eenmaal heeft onderkend wordt dubbel waakzaam.

De HERE heeft geen behoefte, dat we Hem met eigendunkelijke godsdienstigheden gunstig zoeken te stemmen. Hij vraagt geloof.

Wij moeten geloof betonen. Luisteren naar de HERE. Doen al wat Hij ons zegt. Wandelen in Zijn wegen. Ons aan Hem gewennen. Vragen naar wat Hem welbehagelijk is.

Dat is de ware redelijke Godsdienst.

De afvallige Christenheid zal aan haar eigenwillige godsdienst te gronde gaan. De Schrift zegt: 'Gaaf uit van haar, mijn volk, opdat zij geen gemeenschap hebt aan haar zonden en niet ontvangt van haar plagen' (Openb. 18:4).

Bilthoven.

B. Telder

kerkelijken vanuit deze diepgemeende houding werken, kan de kerk heel wat geloofwaardiger zijn, dan ze tot nu toe helaas is.

In de derde plaats moeten we de mensen, die we uitnodigen, opvangen in onze kerkgemeenschap. Maar dan zo, dat we hen vertrouwen inboezemen en hen kunnen aanspreken. Als jullie eens een aantal buitenkerkelijken bereid hebben gevonden een kerkdienst met je te bezoeken, dan moet daaraan vanzelfsprekend alles worden aangepast, de liederen, de liturgie, de preek. Laat het groepje kinderen, dat je van de straat verzamelde en in de dienst uitnodigde, niet verloren gaan in een stroom van woorden en psalmen, die ze niet begrijpen, maar vorm een koortje met ze, studeer een lied met ze in, nodig hun ouders ook uit.

Wij hebben ervaren, hoe buitenkerkelijken blij verrast waren met de hartelijke ontvangst en een hen aansprekend programma. Helaas is in veel gemeenten weinig bereidheid om eigen kerkdiensten bij passende gelegenheden aan te passen aan de roeping van de kerk, om echt midden in deze wereld te staan. Zelfs simpele dingen als het versieren van de kerk of het inlassen van een mooi lied wordt beschouwd als niet passend in de eredienst! Toch moeten jullie, die over enkele jaren de dienst overnemen, op deze weg doorgaan, vertrouwend op de voorbede van Christus in Joh. 17. De wereld heeft dringend behoefte aan mensen, die over de vrijheid en de creativiteit beschikken om de oude waarheden in een nieuwe vorm te gieten.

Christus gebod houdt ook in de hoogste activiteit: **UITGAAN**, dat is **ACTIE**. Ik denk zo vaak, als ik op school rondkijk: **WIE ZIJN HIER NU EIGENLIJK ACTIEF?** Wie zijn er als de kippen bij als er wensen zijn, als er geprotesteerd moet worden? Juist, de meeste activisten zitten aan de linkse kant! Zij zijn er wel altijd bij, als er iets belangrijks te doen is.

Laten we eerlijk zijn: ons, gereformeerden, zit het in het bloed, het front aan anderen te laten, te zwijgen als er iets verkeerd gaat. Binnen de muren van ons kerkgebouw durven we heel fraaie dingen te zeggen, maar op straat merkt men ons niet.

Zonder twijfel zouden de linkse invloeden op vele scholen geen kans hebben gehad, als de ouders en de jongelui hun taak hadden gekend, allemaal op de belangrijke vergaderingen waren geweest, en daar hun mond hadden opengegaan.

Nederland is een christelijke natie geweest. Ons volksdeel, waartoe jullie ook behoren, is wel trouw naar de kerk gegaan, maar heeft ondertussen beangstigend veel uit handen gegeven, en is hard op weg de politiek, het onderwijs en de maatschappij aan de wereld te laten. Over preek en praktijk gesproken!

Wat kunnen jullie een enorme kracht ten goede ontwikkelen, als heel deze zaal vol jonge mensen, de vele duizenden op de May Day en allen, die de knie voor God willen buigen, nu eens stuk voor stuk en allemaal samen, vanuit de roeping van Christus, actief naar middelen zouden gaan zoeken om overal het werk van Christus te doen, niet als Marcus Aurelius in zijn tent, maar met de lamp in de hand op straat.

Ik pleit niet voor een loos activisme.

Wij moeten niet haastig achter de wereld aandraven om onze doelstellingen waar te gaan maken. Activisme vindt je bij pressiegroepen, die geen middel schuwen om hun doel te bereiken. Uitnodigen is wat anders dan pressen.

Denk er echter wel om: wij moeten midden in de wereld gaan staan, maar nooit een bondgenootschap sluiten. Het is een fout, die velen gemaakt hebben. Wij moeten en mogen in alle vrijheid en creativiteit de moderne mens benaderen, maar ondertussen het Evangelie laten wat het is: een dwaasheid Gods, dat dwazen wijsheid leert.

En tenslotte: wij moeten onze plaats kennen. Want hoe wij ons ook uitsloven voor de medemens, het is niet onze arbeid die resultaten geeft, maar het is God die onze krachten gebruikt op Zijn wijze. Nogmaals: wij moeten alleen maar **UITNODIGEN**.

Ds Gispén ontmoette op weg naar de kerk eens een dronken man, die zei: „He, meneer, U hebt mij vroeger eens bekeerd”.

En ds Gispén antwoordde: „Dat zie ik, beste vriend. Want als God het gedaan had, liep je er zo niet bij”.

gen of het echt wel nodig is om het op die manier te doen. En of het wel nodig is om de geloften van het celibaat, van de armoede en van de gehoorzaamheid af te leggen. De broeders in Taizé vinden, dat zij het op deze manier moeten doen. Mensen die kritiek hebben zouden eens aan de woorden van Jezus tot Petrus kunnen denken, wanneer de laatstgenoemde ziet dat een van zijn mede-apostelen een andere levensgang krijgt dan hij. Jezus zegt tegen Petrus niet meer dan: Wat gaat het U aan. (Joh. 21).

Wat is de aantrekkingskracht van Taizé? Waarom zoeken zo veel mensen contact met Taizé?

Het oude roomse kerkje werd al spoedig te klein. De duitse 'Aktion Sühnezeichen' (actie verzoeningsteken) bouwde na de tweede wereldoorlog in verschillende gebieden, die destijds door Duitsland bezet waren, kerken. Deze kerken waren bedoeld als tekenen van de door het evangelie opgeroepen nieuwe contacten tussen vroegere vijanden. Ook in Taizé is in het kader van deze actie een grote 'verzoeningskerk' gebouwd, die aan meer dan duizend mensen plaats biedt. In de tijd van Paas en Pinkster en in de zomermaanden is deze kerk echter veel te klein. Dan zijn er soms meer dan 20.000 mensen tegelijk, die in gastenverblijven en in tenten worden ondergebracht. Een gedeelte van de voorvegel van de kerk kan omhooggedraaid worden. Tegen de ontstane opening worden twee enorme tenten geplaatst, zodat nog enkele duizenden de kerkdiensten kunnen meemaken.

Lutheranen, Calvinisten, Rooms-katholieken, Anglicanen, Grieks-orthodoxen en niet-gelovigen uit haast alle landen treft men in Taizé aan. Waarom eigenlijk?

■ Zoeken van eenheid

Ik wees er reeds op, dat Taizé geen oude, achter muren opgesloten kloostergemeenschap uit de middeleeuwen wil imiteren. Zij wil als gemeenschap **midaen** in de wereld staan, vooral in de bedreigde situaties. Zij wil mensen in nood helpen.

In haar werken probeert zij het beeld van Christus te tonen. Dit probeert zij ook in het tot stand brengen van contacten tussen christenen van verschillende kerken. Bij de gemeenschap in Taizé zijn gelovigen van verschillende christelijke konfessies aangesloten. Vogels uit allerlei kerken strijken elk jaar opnieuw in Taizé neer. De gemeenschap heeft zich er de laatste tien jaar ook op **toegelegd** om de jeugd van verschillende kerken en landen met elkaar in contact te laten komen. Niet dat men geen oog zou hebben voor reële verschillen tussen de kerken. In Taizé wil men echter aksentueren, dat het gemeenschappelijke en het elkaar samenbindende belangrijk is! Dat er verschillen tussen kerken en konfessies zijn, is duidelijk. Ondanks die verschillen kunnen wij elkaar als christenen herkennen. In discussies over geloofsvragen, in het bijbellesen en in het bidden blijken wij zelfs vaak dicht bij elkaar te staan.

In discussiegroepen wordt niet geprobeerd de verschillen tussen christenen van verschillende konfessies weg te redeneren. De verschillen worden wel **gerelativeerd**, d.w.z. in relatie gebracht

H. E. S. WOLDRING — AMSTERDAM

TAIZÉ

oproep tot eenheid van christenen — gescheiden door kerkmuren van glas.

De protestantse kloostergemeenschap in Taizé heeft nooit propaganda voor haar activiteiten gevoerd. Zij heeft nog nooit iemand uitgenodigd en geen giften aanvaard. Uit eigen beweging kwamen er mensen naar Taizé. Steeds meer. Tegenwoordig tweehonderdduizend per jaar. De broedergemeenschap groeit en wordt steeds bekender. De broeders willen bij elkaar blijven om hun zware en belangrijke taak uit te voeren: het zoeken van bedreigde situaties in de wereld en het helpen van de mens in nood.

■ Taizé trekt

De broeders in Taizé propageren hun levenswijze niet als iets dat door anderen nagevolgd behoort te worden. Zij zien hun werk als

een opdracht in dit leven, die zij in gehoorzaamheid aan God en alleen onder leiding van Zijn Geest willen uitvoeren. Het is natuurlijk gemakkelijk om kritiek op Taizé te hebben. Je kunt vra-

Hoeveel geld is er niet gestoken in de bouw van schitterende kerken, terwijl de armen in de wereld creperen op de straten? Wat hebben wij dan de wereld te bevoogden?

De kerk preekt liefde en vrede. Jawel, maar diezelfde kerken demonstreren overduidelijk een schrikbarende tekort aan onderlinge liefde en verdraagzaamheid. Wij kunnen anderen niet opwekken, als wij niet tegelijkertijd ons volledig solidair verklaren met de schuld van de wereld. Zeg maar gerust tegen je medescholieren, tegen je collega's op kantoor dat hun schuld de jouwe is, en dat daarin het onderscheid tussen hen en jou niet ligt. De heer zond zijn dienaar uit met één opdracht: **UITNODIGEN**. Dat is tegelijk ook onze taak. Meer niet. Wij hebben slechts één ding meer dan de wereld: Wij weten de weg, waarlangs we vergeving van die schuld kunnen krijgen. Wanneer wij in ons optreden tegenover buiten-

D. W. L. MILO — VIERHOUTEN

VRESELIJKE TAAL

Onlangs zat een redacteur van een van onze grote dagbladen in een bus; een saitsie-ing bus. De bus was vol Nederlanders plus twee bejaarde Engelse dames. De dagbladredacteur fungeerde als waarnemer.

De Nederlanders zongen. De twee Engelse dames luisterden. Aanvankelijk. Maar toen de Nederlanders op toeren kwamen gingen ze harder zingen en gingen de dames minder luisteren. Toen de Nederlanders goed op dreef waren brulden ze. De twee dametjes hielden haar handen voor de oren.

Wat werd er gezongen? Geen gezonde Nederlandse liederen, zei de krant. Ze zongen namelijk helemaal niet. Ze brachten van die abominabele geestesproducten ter wereld, die populair met het Engelse woord „songs” worden aangeduid. Een lied kun je nog zingen. Voor kunstzang kunt je studeren. Maar een „song” kan iedereen blèren; geschoold — maar beter ongeschoold. En massale vreugde wil de Nederlander nog wel eens vieren met gezamenlijk uitgebrachte „songs”. Meezingertjes heten ze wel.

Toen het zo ver was ging het dus boven het bevattingsvermogen van de twee Engelse dametjes. Ze keken elkaar aan. Ze hielden haar handen voor de oren. Ze probeerden de lawaai-lawine te ontgaan. En in een adempauze lispelde de een tegen de ander: what an awful tongue — wat een vreselijke taal! De krant gaf zelfs dit fijne detail: zo'n „what”, waar de h voorop gaat, als een zucht. De krantenmeneer schaamde zich voor zijn luidruchtig volk, dat zijn moedertaal verknoeide tot een awful tongue. Niet alleen in de oren van buitenlanders; ook in de zijne. En hij vond op slag de verontschuldiging voor de Nederlandse brulboeien: dit volk stamt van de calvinisten, zei hij, die eeuwenlang twee uur per week muziekles kregen in de kerk.

—o—

Een van onze vroegere ministers van onderwijs (het kan prof. dr G. v. d. Leeuw zijn geweest) heeft eens gezegd: dat ons volk zijn primaire muziekervaring in de kerk beleeft. Voor velen is dit het begin en het

einde van alle muziek, van alle kunst. En al zal die opmerking wel niet voor honderd procent juist zijn — er zit genoeg waarheid in om even bij stil te staan. Want die twee Engelse dametjes waren niet de eersten, die zich verbaasden over het thorax-volumen van ons volk. De puriteinse prediker C. H. Spurgeon uit London, destijds onder dr A. Kuyper's beschermheerschap op vele Nederlandse gereformeerde kansels aanvaard, gaf in zijn verslag over zijn Nederlandse trip deze zinsnede over onze kerkzang: in Nederland heb ik de stieren van Bazan horen loeien.

Dat is hem knap kwalijk genomen, hier in Nederland. Dat had hij niet moeten doen, zeiden onze voorouders. Daarmee trapte hij op hun zere teen. En schrijver dezes, die Spurgeon's uitspraak nog wel eens onder de ogen van het nageslacht van onze voorouders bracht, heeft hierover van weleerwaarde tot zeereerwaarde zijde behoorlijk wat te horen gekregen. In de vrijheid der exegese legden ze deze woorden soms uit, alsof er geschreven was: om in de kerk te kunnen meezingen behoor je eerst zang- en muziekles te hebben genoten. Nu, dat zei Spurgeon niet en dat zei de schrijver dezes dus niet. Geen van beiden bedoelde te zeggen, dat je zangles moet hebben gehad, om geen rund te zijn. En beiden bedoelden te zeggen, dat je niet als een rund te keer hoeft te gaan, als je mee wilt zingen in de kerk.

Maar ondanks Spurgeon en ondanks zijn slippendragers is de zang onder ons kerkvolk bij tijden verbijsterend van geluidskracht. Vooral een overbekende psalm wordt met maximaal volumen gezongen. En zo wordt het op de lagere school al geleerd — indien de school nog psalmen zingt. Twee maal hebben eigen kinderen van ons zich beklagd: dat ze op school werden aangespoord om goed hard te zingen — waar ze thuis bij de piano geleerd hadden zacht te zingen. De zachte, beschaafde zang werd afgekeurd; alleen hard zingen gold als zingen.

Vandaar dat harde zingen? Heeft het dagblad gelijk, dat de calvinistische kerkzang der eeuwen de schuld geeft? Zit er soms de zelfvoldaanheid in van het vrome volk, van de ware kerk? Geldt een krachtige zang mogelijk voor uiting van een krachtig geloof? Of zit er misschien het heimwee in naar de massale volkskerk van vroeger; willen we met 60 man het geluid blijven voortbrengen van vroeger 600 man?

Ziedaar enkele vragen. Het zijn maar vragen. En als u deze week niet aan de antwoorden toekomt, blijven ze misschien hangen. Dat is u wel geraden. Want eenmaal zullen die vragen toch moeten verdwijnen. Wie in het nieuwe Jerusalem wil meezingen, zal nog wel eens een gloeiende kool aan zijn lippen moeten dulden, om met Jesaja te spreken. Het is toch ondenkbaar, dat we straks het Lam Gods onze liederen zouden toeschreeuwen op de wijze, waarop wij het nu doen?

Deze dingen worden weer eens aan de orde gesteld, nu twee Engelse

tot iets belangrijkers: het elkaar herkennen, in het lezen van Gods Woord, in het zingen en in het bidden, als mensen die bij elkaar horen!

Wij horen bij elkaar... toch zijn wij gescheiden. Dit is een tragische zaak, die ook in Taizé duidelijk blijkt. Vooral in de ochtenddiensten. In elke ochtenddienst wordt het avondmaal gevierd. Vrijwel alle aanwezigen nemen hier aan deel. Rooms-katholieken, die tegen de avondmaalsviering bezwaar hebben kunnen beneden in de crypte van de kerk de mis vieren. Ook in Taizé kan men dus niet berekenen wat men zo graag zou willen. Toch gaat er van deze kerkdiensten een grote aantrekkingskracht uit. Drie keer per dag gaat men hier naar de kerk. 's Morgens om half acht is er een dienst met avondmaal van ongeveer een uur. 's Middags om 12 uur en 's avonds om half acht zijn er twee korte gebedsbijeenkomsten van elk ongeveer een half uur.

■ Goede liturgie

Rondom de 'Verzoeningskerk' is een 'zone van stilte' afgebakend. Binnen deze zone wordt niet gesproken. De kerk is dag en nacht geopend. Er zijn altijd wel mensen, die daar bidden of bijbellezen. Daarom moet het in en rondom de kerk stil zijn. We gaan zwijgend naar binnen en zoeken een plaats. Het buitenlicht valt door de gebrandschilderde ramen zwak naar binnen.

Voor de ikonen branden kaarsen. Het orgel speelt zacht. De broeders in hun witte pijen komen binnen. Het zijn er maar ongeveer 45. De anderen zijn elders. In een kindertehuis in Lyon, in Israël, in Calcutta, in Bangladesj, in Chicago en in andere steden. Juist de afwezigheid van dertig broeders toont het in-de-wereld-zijn van Taizé aan. De dienst begint voor ieder zodra hij de kerk binnen is, zijn plaats heeft gevonden en stil bidt. Daarna beginnen wij samen. De prior Roger Schutz staat op. Iedereen volgt dit voorbeeld. Er worden een of twee psalmen gezongen. De psalmen zijn in verschillende talen opgenomen in de (bij de ingang liggende) psalmboeken. Ieder kan in zijn eigen taal zingen. Daarna leest een van de broeders een bepaald bijbelgedeelte in het Frans. Andere broeders volgen met het lezen van de engelse, duitse, spaanse, (soms nederlandse en een afrikaanse) tekst. Dan wordt het weer stil in de kerk.

Iedereen zit weer. Deze stilte van vijf minuten is bedoeld voor meditatie: nadenken over de betekenis van het gelezen bijbelgedeelte.

Na deze stilte wordt gezongen, ieder in zijn eigen taal. Dan volgt een gelegenheid voor persoonlijk, stil gebed, dat na een paar minuten overgaat in een door enkele broeders hardop uitgesproken gebed. Zij doen voorbede voor de broeders, die hun werk in andere delen van de wereld doen, voor Noord-Ierland, Israël, Cyprus, Bangladesj, Don Helder

Camara en voor allen die aanwezig zijn.

De dienst wordt besloten met: „Bewaar ons, Heer, in de vreugde, de eenvoud en de barmhartigheid naar het Evangelie. Zegen op deze dag ons en allen die Gij aan ons hebt toevertrouwd, door Jezus Christus onze Heer. Amen”.

De diensten in Taizé zijn liturgisch goed ontwikkeld. Zij maken op elke bezoeker grote indruk. Vooral voor protestanten, bijvoorbeeld voor Nederlandse gereformeerden met hun liturgisch verschaalde kerkdiensten, zijn de diensten in Taizé een geweldige ervaring.

De liederen, de gemeenschappelijke gebeden en de lofprijzing zijn gebaseerd op teksten, die in de geschiedenis van de christenheid steeds weer zijn gebruikt, omdat zij grote waarde en geestelijke diepgang hebben. Liederen uit de grieks-orthodoxe, de rooms-katholieke, de Lutherse en de Calvinistische kerken werden overgenomen.

Hier in Taizé, waar ieder zingt, bidt en bijbelleest in zijn eigen taal, waar de aanwezigen knielen, de kaarsen branden en waar het gregoriaans gezang van de broeders gevolgd wordt door momenten van absolute stilte voor meditatie, daar wordt de aanwezigheid van God gezocht, de gemeenschap met Hem en met elkaar ervaren en het geloof in Hem ten diepste beleefd.

Wie Taizé bezoekt, beseft dat de drie keer per dag plaatsvindende diensten van Woord, gebed, gezang en meditatie niet vrijblij-

vend zijn. Zij hebben op de aanwezigen grote invloed en bepalen de onderlinge gesprekken.

■ Concilie van jongeren

Vooral op de jongeren van alle kerken doet Taizé een appel. Vorige week werd daar een reeds lang voorbereid jongerenconcilie geopend. Hier worden geen besluiten genomen. (Concilie = samenroeping.) De broeders van Taizé doen een oproep aan de jeugd van alle kerken en alle landen om niet vanzelfsprekend genoeg te nemen met de kerkelijke verdeeldheid en met de armoede in de wereld. Het licht van het Woord van God schijnt door kerkmuren heen en de kracht van Zijn Geest werkt door de kerkelijke gescheidenheid heen. Het gaat er niet om verschillen weg te redeneren, maar om deze te doorzien en te relativeren tot het essentiële: de gekruisigde en opgestane Christus.

Dit ervaar je in Taizé. In een gesprek met enkele rooms-katholieken, een anglicaan, een lid van de 'Youth for Christ' en twee Nederlandse gereformeerden, merk je dat **kerkmuren van glas** zijn. Vaak heel dun glas... met vele openingen... Ondanks alles sta je heel dicht bij elkaar en herken je elkaar.

Het is de kracht van het evangelie, die de mensen dit doet zien en ervaren. Het erkennen van deze kracht en het zien van de werking van de Geest van God door kerkmuren heen noemt men in Taizé **een feest zonder einde**. Een feest, dat voortkomt uit het ge-

dametjes van de Nederlandse volkszang zeiden: vreselijke taal! Mischien hadden die dametjes het wel mis. En als sommige geestelijke leidslieden de voorgaande regels zonder kwade gevolgen overleefd hebben, zal er wel weer wat vergif worden gespoten over de schrijver deze regelen. Dan zal wel weer van weleerwaard tot hoogerwaard worden geschald: dat deze columnist het mis had en dat hij niet over de harten van broeders mag oordelen; dat ook de slechte en ongeschoolde en jonge en oude stemmen mogen deelnemen aan de lofzangen Israëls en nog wat van die algemeenheden, die u de indruk moeten bijbrengen dat schrijver dezes slechts de schoonheid aanbidt — maar geenszins de God van Israël.

Het wordt tijd om immuun te worden voor dergelijke kolder. U hoeft echt niet het openingskoor van Bach's Mattheus Passion te kunnen meezingen, om in de kerk te verkondigen hetgeen liefelijk is en weluidt. En de gedwongen keus tussen kunstzang en het geloei van Bazan's stieren is echt niet door Spurgeon of zijn lezer gesteld. Beiden snakten naar een kerk, waar het goed toeven is. Zeggen we niet dat het christendom het geschenk van de beschaving meedraagt? Denken wij wel aan de heiligheid van het huis Gods, waar wij ons moeten weten te gedragen?

Wat zouden we al veel vorderen als we zélf eens konden luisteren. Als we bijvoorbeeld in afwisseling zouden zingen, zoals diverse psalmen zijn gecomponeerd. Of als we de refreinspsalmen (en waarom niet ook vele andere liederen? Er is momenteel, Gode zij dank, geen kerkverband dat het ons verbiedt) eens weer als refreinspsalmen gingen zingen. Dan kon de hele gemeente bij het refrein invallen; en voordien luisteren naar de kinderstemmen om dan zelf weer „als de kinderen te worden”.

—0—

Willem Pijper heeft in een van zijn essays geschreven over de stilte: dat deze summum van muziek is. Zoals alle basiskleuren samengevoegd het blanke wit opleveren — zo zouden alle klanken uit het rijk der tonen tesamen absolute stilte kunnen produceren.

Daar zit wat in. Waar alles in harmonie met alles staat; waar allen in harmonie met allen leven; daar is geen plaats voor individualisme in zang of muziek. Daar worden de stieren van Bazan met touwen aan de hoornen van het altaar gebonden. Daar luistert ieder naar ieder.

Dat zal nog wel niet gaan in deze aardse bedeling. Het zal nog wel niet stil worden in de kerk. Voorlopig blijven we zingen. Want zo zijn we. Maar goed. Als we maar niet loeien.

En — als absolute stilte beter is dan vreselijke taal — dan wordt dezerzijds één kolom blanco gelaten. Althans in principe. Die kolom zal wel weer vollopen met wat anders. Want zo zijn we. Maar goed.

loof in Jezus Christus als de Heer, Het jongerenconcilie wil spreken die de liefde van God voor de wereld geopenbaard heeft. Maar er zijn bijbelstudies, gebeden en gesprekken voor nodig om hier in je leven iets van te maken. Daarom stonden de discussies ter voorbereiding van het jongerenconcilie in dit teken: door strijd en gebed kunnen wij mensen met gemeenschapszin worden. De gemeenschap met Christus betekent dat daaruit voortvloeit gemeenschap met andere mensen. Wees als christen een teken van tegenspraak in deze wereld waar die gemeenschapszin niet gevonden wordt. Protesteer tegen de rijken en wijs hen op de armen, juist vandaag in internationale verhoudingen. Protesteer in je kerken en wijs op het zoeken naar contactpunten met andere kerken.

over de betekenis in ons leven van de opgestane Heer: een feest zonder einde.

„De Opgestane Christus komt in het diepst van de mens een feest tot leven roepen. Hij bereidt voor ons een lentetijd van de kerk, een kerk die niet meer over machtsmiddelen beschikt, die bereid is met allen te delen, een plaats van zichtbare gemeenschap voor de hele mensheid... Hij zal ons bereid maken ons leven te geven, opdat de ene mens niet meer het slachtoffer zal zijn van de andere”.

In Taizé bestaat deze regel: Berust nooit in het schandaal van de verdeeldheid der christenen, die allen zo gemakkelijk de liefde tot de naaste belijden, maar onderling verdeeld blijven.

verbondsverkeer met de Heer afspeelt. Op het eerste gezicht lijkt dat ten aanzien van dit onderdeel helemaal niet waar te zijn. Slavernij, daar krijgen we de kriebels van, zodra we het woord horen. Dat geldt voor ons als een rechtstreekse inbreuk op de menselijke gelijkheid. U zou dan ook tegen mij kunnen zeggen: had u nu niet een beter voorbeeld kunnen kiezen?

Maar het wordt wat anders als we letten op de feiten zelf. Laten we ons maar eens konkreet de positie voor ogen stellen van een Israëli-sche slaaf, d.w.z. een Israëliet die onder de schulden is komen te zitten en die zich met zijn gezin heeft moeten verhuren (verkopen staat er dan) aan zijn naaste om op zijn land te werken.

Om te beginnen moeten we dan vaststellen dat deze slaaf een aantal onaantastbare rechten bezit. Het woord „horige” is dan ook beter op zijn plaats. Laat ik een aantal van die rechten noemen. Hij heeft het recht op de Sabbatsrust. Het is ook zo dat hem geen slavenwerk mag worden opgedragen. Hij blijft het recht houden van schenking; hij mag zich loskopen. En de slavernij mag in Israël nooit langer dan 6 jaar duren, want in het Sabbatsjaar, het zevende jaar, komt de slaaf vrij.

En dan nog twee regels, die te mooi zijn om niet op te noemen. Wanneer een slaaf ook maar één tand wordt uitgeslagen betekent dat zijn vrijlating. Op hetzelfde ogenblik moet hij worden vrijgelaten. En wanneer hij wegloupt van zijn baas, dan staat er in Deuteronomium 23, vers 15 de ontroerende regel, dat dan moet worden aangenomen dat zijn heer er het wel naar gemaakt zal hebben. Hij is vrij, hij hoeft niet terug naar zijn eigenaar.

Maar wat gebeurt nu met onze slaaf, wanneer hij niet op een van deze manieren vrijkomt? Wel, laten wij eens even kijken naar zijn positie in het 48ste jaar. Ik kies het tijdstip dus vlak voor het aanbreken van het sabbatsjaar en het jubeljaar; en dan denken we verder aan een gezin dat diep onder de schuld zit, waar man en vrouw op het land van een ander werken en waarbij de schuldenlast nog lang niet is afbetaald.

Wat gebeurt er dan? Het 49ste jaar breekt aan; het Sabbatsjaar. Dat betekent in de eerste plaats dat de slaaf zelf vrij komt met zijn kinderen. (Exodus 21). Maar dat Sabbatsjaar houdt ook in dat zijn schulden aflopen.

De looptijd van een schuld in Israël is niet langer dan 7 jaar. Hij is dus schuld-vrij geworden, hij is zelf vrij geworden. Maar nu het 50ste jaar, dat komt er achter aan: het jubeljaar. Hij krijgt nu het land terug, dat hij eerst bezat in de lijn der geslachten. Het keert naar hem terug.

Maar de eigenaar, waar hij gewerkt heeft, is bovendien verplicht hem kleinvee mee te geven en voor één jaar voedsel. Nu moet u eens gaan vergelijken. Een man, die 2 jaar geleden volledig onder de schuld zat, die niets had om van te leven, die is nu op zijn eigen land terug. Hij heeft kleinvee, hij heeft voedsel voor een jaar, hij is van al zijn schulden bevrijd. Hij kan opnieuw leven.

Begrijpt u de diepe zin van dit alles? Wel, die is dat we hier nu eens in economische realiteiten geïllustreerd zien wat verzoening eigenlijk is. Verzoening is niet een mooi woord. Het is het weggedaan zijn van alle schuld. Het is de genade van het kunnen beginnen met een schone lei. Dat krijgt nu hier zijn illustratie. Het is niet toevallig dat het jubeljaar begint op de tiende dag van de zevende maand, d.w.z. op grote verzoendag, want het trekt de betekenis van de verzoening tot midden in het sociaal-economisch leven door. Dat is iets prachtigs. Kennen wij in onze samenleving ook die genade van het nieuwe begin?

Ik wil nog één aspekt van deze regeling van de slavernij naar voren halen. Wij zijn geneigd om te zeggen, dat iemand behoort tot de klasse van eigenaar of van werknemer; en die plaats hou je in principe je leven lang. In Israël kan het echter zo zijn dat je in het 48ste jaar een onder de schulden bedolven slaaf bent en twee jaar later een vrije boer. In Israël kent men dus niet die vaste klasseverhoudingen die wij kennen. Iedere boer kan na een paar jaar slaaf zijn, en het kan zijn dat zijn slaaf na een paar jaar boer is. En dat is eigenlijk een diepere illustratie van wat gelijkheid onder mensen behoort te zijn dan de goedkope gedachte om iedereen gelijke macht en invloed te geven, een gedachte die heden ten dage zo in de mode is.

Het besef dat er in Israël geen vaste klassen zijn, die ieder mens als het ware beurtelings boer en slaaf kan zijn, wordt nog versterkt wanneer men let op de ingebouwde barrières in de Mozaïsche wetgeving tegen verrijking, d.w.z. tegen het ontstaan van situaties van groeiend en permanente rijkdom tegenover permanente armoede. Gaat u maar na. Als u geld verdient, dan kunt u proberen daarmee rijker te worden door het te investeren in land, door landopeenhoping, maar dat wordt in Israël beperkt door de verplichte teruggave in het jubeljaar. Je kunt ook proberen rijk te worden door kapitaal op te hopen, dus door te proberen d.m.v. het uitzetten van leningen opbrengsten binnen te krijgen.

Maar in Israël zijn na 7 jaar al die schulden verlopen. Bovendien heb je nog niet eens de bevoegdheid om er interest van te vragen. U begrijpt dat het dan vrij moeilijk gaat worden om je te verrijken.

Even een zijspoor, omdat het te boeiend is om niet in te slaan: Israëlieten mochten van buitenlanders wel interest vragen. (Deuteronomium 23, vers 20). Niet van vreemdelingen die in het land woonden: die vielen onder dezelfde wetgeving als de Israëlieten zelf. Maar buitenlanders, daar mochten de Israëlieten interest van vragen. Is dan niet een uiting van diskriminatie? Neen, deze regeling gaat terug op een heel eenvoudige economische noodzaak. Het is namelijk zo dat wanneer een samenleving van een eigen economisch karakter zich moet

B. GOUDZWAARD — OEGSTGEEST

Sociaal-economisch leven als vorm van belijden (2)

■ De regeling van de slavernij

Ook in de regeling van de slavernij blijkt weer zo duidelijk het ont-sloten karakter van deze samenleving, d.w.z. dat het sociaal-eko-nomisch leven zich daar als een stukje levend en konkreet geworden

handhaven temidden van de volkeren, er dan beschermende bepalingen nodig zijn. Wanneer het zo zou zijn, dat de Israëlieten verplicht waren geweest om aan elke buitenlander die het vroeg kapitaal af te staan zonder enige rente daarvoor terug te vragen, wat zou er dan zijn ontstaan? Wel, een enorme vraag van de landen daaromheen naar dat goedkope Israëlietische kapitaal. Dat zou m.a.w. een ontzagwekkende kapitaalvlucht uit Israël hebben opgeroepen, en dat zou betekend hebben dat het eigen economisch volksbestaan van Israël fundamenteel zou zijn bedreigd. Het recht van buitenlanders interest te mogen vragen is een eenvoudige economische regel om het eigen karakter van de Israëliëische samenleving te beschermen te midden van de kulturen van die tijd.

■ De regeling van de tienden

Ook deze regeling is met enige opzet hier als illustratie-materiaal gekozen. Tienden, dat heeft naar ons oordeel te maken met belastingen. Dat woord klinkt ons dan ook niet al te vriendelijk in de oren, al zou het tarief van 10 procent ons wel liggen. Maar laten we eens proberen er wat doorheen te kijken. Tienden, d.w.z. een heffing van 10% van de opbrengst van het graan of van het vee; maar wat is de bestemming ervan? Wel, in Deutronomium 14 kunnen we die vinden. Eén keer in de drie jaar moesten de tienden worden bestemd om in de poort te worden gelegd. Dus 10% van de graanopbrengst moest in de poort worden gelegd opdat de vreemdeling de leviet, de arme en de weduwe het zouden kunnen meenemen. Eén keer in de 3 jaar zijn dus de tienden rechtstreeks bestemd voor bijstand aan de naaste. Je zou ook kunnen zeggen dat 3% van het bruto nationaal produkt van Israël, n.l. 1/3 van 10% gereserveerd was voor de bijstandswet. Maar het is een bijstandswet waarbij de kassa's ontbreken. Wat je nodig hebt ligt in de poort; je kunt het zó meenemen. De barmhartigheid in Israël is geen neerbuigende barmhartigheid.

Twee keer in de 3 jaar gebeurt er wat anders met de tienden. Dan moet men die bijeengaren en ze meenemen naar Jeruzalem. En wat moet men er dan mee doen, zult u zich afvragen? Wel, het is voor ons onthutsend om het te lezen, dan moet dat geld of die opbrengst worden gebruikt om met het eigen gezin plus de levieten, dienstknechten en dienstmeisjes feest te vieren, om feestelijk bijeen te zijn voor het aangezicht van de Heer. Zo staat het in Deutronomium 14: je moet kopen van de tienden waar je maar zin in hebt; en daarbij wordt zelfs de mogelijkheid geopend om de tienden mede in bedwelmende drank te investeren. Het is dus echt wel feest. De boeiende achtergrond van deze regeling van de tienden is, dat God weet, dat we uit ons zelf zo moeilijk aan het feest toekomen. Daarom verplicht Hij zijn kinderen om eerst 10% van de opbrengst van hun arbeid apart te leggen, om hen dan later in de gelegenheid te stellen die opbrengst voor feestvieren te benutten! Dat is opnieuw, zou ik willen zeggen, een trekje van een daadwerkelijke open samenleving. Hier zijn de dingen zo geregeld, dat de mens, dat het volk kan toekomen aan de sjaloom, die ligt in de feestelijke ontmoeting met God en het in blijheid vrede hebben met de naaste.

(wordt vervolgd)

Te berde

Informatieboekje

Onlangs verscheen onder de titel „informatieboekje van nederlandse gereformeerde kerken” het handboekje met allerlei gegevens over de geref. kerken - buiten verband. Een handig boekje met de namen en adressen van predikanten, kandidaten, kerkeraden en andere. Ook worden enkele overleden predikanten herdacht; di. W. Borgdorff, J. M. Kroes, C. H. Lindeboom, K. C. Smouter, C. van Venetië. Ruim zestig bladzijden van dit informatieboekje worden in beslag genomen door een beschouwing van prof. C. Veenhof. Hij schrijft over de gistingen en twisten in de gereformeerde kerken in de jaren dertig en over de kerkscheuring in de jaren veertig. Daarna noemt hij de opkomende herrie in de 'vrijgemaakte' kerken in de jaren vijftig en de in die tijd plaatsvindende redaktiewisseling van het weekblad 'De Reformatie'. Dan volgen de jaren zestig: de kwesties rondom ds Van der Ziel, de synode van Rotterdam-Delfshaven, de Open Brief en andere. En nu is het dan 1974. Prof. Veenhof heeft een evenwichtig en hoogstaand verslag geschreven over ellendige en diep trieste zaken. Toen ik zijn verhaal over de gebeurtenissen van de laatste dertig

jaar las, dacht ik: het lijkt wel op spelen in de zandbak van de vrijgemaakte kerken. Allemaal ruzies. Een geweldig kabaal. Hoogleraren, predikanten, ouderlingen en andere gemeentelieden gooien elkaar zand in het gezicht en slaan elkaar met schepjes en zandvormpjes om de oren... allemaal in de naam des Heren.

Terecht zegt Veenhof op blz. 97, dat velen zich afvragen: Is dit nu de kerk van Christus? Nogmaals: ik heb grote waardering voor de manier waarop prof. Veenhof dit verslag heeft geschreven. 't Is evenwichtig, niet bitter, soms uitgesproken verdrietig. Wie zou niet met schaamte over zo'n toestand schrijven?

Ondanks alle ellende vergeet hij gelukkig niet er op te wijzen, dat er in de zending, in het gereformeerde maatschappelijk werk en in de geref. kinderbescherming ook veel goed werk gedaan is en nog gedaan wordt.

Prof. Veenhof schrijft aan het eind van zijn verslag ook over de Ned. Herv. Kerk, de Geref. Kerken en de Chr. Geref. Kerken. Zijn schrijven getuigt van een intens meeleven en van een zelfkritiek t.a.v. wat zich in de buiten verbandse kerken afspeelt. Wat vooral in zijn schrijven opvalt is, dat prof. Veenhof geen genoeg kan nemen met het schandaal van de kerkelijke verdeeldheid. Zijn schrijven is gericht op het zoeken naar contacten.

Wellicht zijn er mensen, die het met zijn beschrijving niet eens zijn, laten zij in de eerste plaats toch óók getroffen zijn door de behoefte om elkaar te vinden.

Boekbespreking

Het Leven beschouwd.

Facetten van het werk van prof. dr K. J. Popma.

Uitg. Buijten en Schipperheijn, Amsterdam en uitg.mij. J. H. Kok, Kampen, 1974. Prijs f 35,—.

Dit is de fraai uitgegeven feestbundel ter gelegenheid van het afscheid op 1 juni 1974 van prof. Popma als bijzonder hoogleraar te Groningen en Utrecht. Het boek is een lust voor het oog. Uitgegeven onder auspicij van het feestcomité, ingesteld door de Stichting Bijzondere Leerstoelen voor Calvinistische Wijsbegeerte. De knappe tekeningen op de omslag en binnenin van prof. Popma en van mevrouw Popma zijn van de hand van Paul Koning. De uitgave is met grote zorg en toewijding in het licht gegeven. Behalve de knappe tekeningen bevat het boek tegenover de titelpagina nog een heel karakteristieke foto van de jubilaris. Al met al een waardevol boek. Een boek om te bezitten.

Als ik dit laatste schrijf doel ik niet alleen op het uiterlijk van het boek, maar ook en vooral op de inhoud. Het boek opent zoals te doen gebruikelijk, met een openingswoord — „Woord vooraf” — van het comité. Het comité werd gevormd door de heren: prof. dr H. C. Smit, voorz., drs H. E. S. Woldring, secr., dr mr P. W. Huizenga en A. Sneep. Laatstgenoemde is de man, die de fraaie uitgave heeft ontworpen, neem ik aan, en uitgevoerd. Hij is, zoals bekend, de uitgever van het meesterwerk van Popma (Buijten en Schipperheijn), het zeventalige werk „Levensbeschouwing”, waarvan het eerste deel verscheen in 1958 en het zevende in 1965. Het is, zo heeft de auteur zelf nog eens onderstreept in dat laatste deel, dat wat de on-

dertitel zegt: **opmerkingen naar aanleiding van de Heid. Catechismus.** Deze opmerkingen hebben hun grond gevonden in de positieve waardering om niet te zeggen, diepe bewondering, welke de auteur voor de Heid. Catechismus koestert. Iemand heeft eens geschreven, dat Popma in alle delen van dit magistrale werk maar één doel heeft: staan en opwekken om te staan in de daadwerkelijke verhouding tot God, waarin Christus door Zijn zoenverdienste ons heeft geplaatst. Popma kent maar één werkelijkheid, maar één geschiedenis, maar één tijd. Hij verwerpt alle speculaties over een werkelijkheid en nog een andere werkelijkheid, van geschiedenis en nog een andere geschiedenis, een tijd en nog een andere tijd. Dit werk van Popma naar aanleiding van de Heid. Catechismus geschreven, is een radicaal reformato- risch werk, dat, zo heb ik zelf eens geschreven, in zijn radicaliteit z'n weerga niet kent. Vandaar óók de vele negatieve reacties of het dood- zwijgen waarschijnlijk uit verlegenheid. Ik heb de indruk dat zijn meesterwerk in bepaalde kerkelijke gereformeerde kringen in ons vaderland is doodgezwegen in het verleden. Deze radicaliteit maakt diepe indruk, en roept ook afweerreacties op, die niet altijd worden geopenbaard. Men zegt dan: een vreemde, die Popma, of een verwarde denker. Dat laatste lijkt wel zo, maar wie het denkt of zegt heeft geen gelijk.

Wie zal Popma typeren? Wie is Popma eigenlijk? De biografische gegevens omtrent hem kunt u in dit boek vinden op blz. 9. De vraag wie hij is heeft het comité gesteld en beantwoord met een verwijzing naar zijn vele en verscheidene studies. Ik citeer uit het openingswoord: „Behalve wijsgerige en filologische studies, schreef hij over theologische, literaire, historische en politieke onderwerpen. Ook romans en gedichten verschenen van zijn hand. Uit zijn bibliografie blijkt een verbazingwekkende veelzijdigheid. Over hoeveel onderwerpen hij ook geschreven heeft, steeds herkent men in Popma de filosoof. Hij treedt in zijn publicaties in discussie met andere filosofen en bestookt psychologen, theologen, sociologen en anderen met wijsgerige vragen over de aard van hun wetenschappelijk werk. Soms doet hij dit speels, soms plagerig, dan weer zeer ernstig, maar altijd boeiend en op niveau. Belangwekkende wijsgerige studies heeft hij, om een enkel voorbeeld te noemen, geschreven over antieke filosofie en over de tijd.”

„Bovenal echter, ja juist in al zijn activiteiten is prof. Popma christen: verbaasden studenten zich soms over de uitpuilende zakken van zijn colbert, na verloop van tijd wisten zij dat uit de ene zak meestal een grote doos sigaren en uit de andere een zakbijbeltje te voorschijn kwam; hij wees voortdurend op de dagelijkse bijbelstudie die hij voor een christelijke wetenschapsbeoefening onmisbaar achtte. Dit toont echter ook zijn grote voorliefde voor het schrijven van bijbelstudies. Dat zijn bibliografie niet volledig is, is gezien de enorme hoeveelheid publicaties niet zo vreemd. Met name de talloze bijbelstudies die hij de afgelopen dertig jaar in verschillende bladen heeft gepubliceerd zijn niet eens meer nauwkeurig te achterhalen. Op geheel eigen wijze heeft hij in de bijbelstudies geprobeerd Gods Woord bij de mensen te brengen, teneinde de mensen bij Gods Woord te brengen.”

„Gegrepen door en docerend over wijsgerige vragen, verabsoluteert prof. Popma het filosoferen-op-zichzelf echter nooit. Aan het eind van zijn inaugurale rede te Groningen, zegt hij, sprekend tot de studenten: „Men kan ook zonder enig wijsgerig begrip zinvol leven en zalig sterven. Maar wie eenmaal op zijn weg de wijsgerige vraag ontmoette, die zal om zijns levens wil ernst hebben te maken met haar antwoord.” Dit is een wat lang citaat van blz. 9 en 10, maar het leek mij nuttig om u in het kort iets te ver-

Ik ben opgegroeid in vrijgemaakte kerken met veel kabaal, enorme herrie, allemaal 'kwesties', polemieken en verdachtmakingen. Allemaal uitingen van een onevenwichtig geloofsleven. Ik ben deze herrie niet alleen moe, maar de kerken kunnen niet verder wanneer er te weinig echte vroomheid, evenwichtig geloofsleven en goede ethische verhoudingen bestaan. De gelovigen verkommen, omdat de kerken te weinig de plaatsen zijn waar hun ziel in verootmoediging stil wordt voor God.

In de jaren zestig waren er een paar vrijgemaakte kerken, die een biddag wilden houden voor de nood in de kerken. Zij riepen op tot verootmoediging. Deze verzoeken werden afgewezen... Konden de partijen het wel zonder God af? Het kabaal in de zandbak van de vrijgemaakte kerken bleef en nam afschuwelijke vormen aan. Terecht eindigt prof. Veenhof zijn verslag met de bijbelgedeelten: Wees niet hoogmoedig, maar vrees! (Rom. 11:21) ...moge uw liefde steeds meer overvloedig zijn. (Fil. 1:9) ...de een achte de ander uitnemender dan zichzelf... Laat die gezindheid bij u zijn, welke ook in Christus Jezus was (Fil. 2:1-5)

H. E. S. Woldring

N.a.v. Informatieboekje van nederlandse gereformeerde kerken. Onder redactie van prof. C. Veenhof. Uitg. Buijten en Schipperheijn, Amsterdam 1974. 147 blz. f 8,90.

tellen — als u misschien weinig van Popma weet, wie hij wel is. Ik kan niet nalaten nog een citaat te geven en dit uit de bijdrage van dr G. Puchinger, aan wie verzocht was een literair portret van Popma te „schilderen”. Hij schrijft (36-37) „K. J. Popma is een tropisch oerwoud: het is er vol, het is er heet, er is op het eerste gezicht niet in door te dringen, en als je er eenmaal in bent is weer de vraag: hoe kom je er uit? Gelukkig dat er via deze bundel enkele delen van dat bos ontgonnen en een beetje in kaart gebracht zullen worden, al vraagt men zich af: kán men een oerwoud in kaart brengen, alvorens men er helemaal doorheen is geweest? En wie zal dat bij Popma binnen een jaar presenteren?” „Daar zijn naast zijn verrassende originaliteit en aanhoudende creativiteit, de tegenstrijdigheden in Popma, waarmee sommigen geen raad weten, en die soms tot kortsluiting aanleiding geven.” „Hij is oer-gereformeerd én een ketter, in zoverre hij soms ergerniswekkende dingen zegt voor de buitenwacht, en opzienbarende dingen voor de naaste omgeving.” „Hij vormde, voorzover wij nu kunnen nagaan, eigenlijk geen school, en hij heeft ook geen speciale leerling of opvolger gekweekt, maar hij heeft ook geen lezers en luisteraars, al vermoed ik, dat ze als groep nauwelijks aan te wijzen zijn, en ook dat de werkelijk belangrijke reacties op zijn werk van de buitenwereld nog moeten komen.”

De eigenlijke inhoud van het boek wordt gevormd door een elftal bijdragen waarvan de eerste en de laatste van de hand van de jubilaris zelf zijn. De andere zijn van negen lezers en luisteraars of zo u wilt, „leerlingen” van Popma, die begonnen zijn sommige delen van het oerwoud in kaart te brengen, meestal verdienstelijk m.i. Onder die negen is maar één vrouw, mevrouw dra P. E. Jongsma-Tieleman, die samen met haar man een bijdrage heeft geleverd. Achter deze bijdragen volgt een lijst van publicaties van Popma uit de jaren 1961-1974. Van de vroegere jaren is elders reeds eerder een lijst gepubliceerd. Het slot van het boek wordt in beslag genomen door een felicitatieregister (blz.284-291) waarin verrassend veel bekende en minder bekende namen uit eigen kring en van daarbuiten worden aangetroffen. Op de negende plaats staat, om maar eens wat te noemen, die van kardinaal Alfrink. Voorts treft men er enkele namen uit Canada, de Ver. Staten. Zuid-Afrika en Indonesië ontbreken niet.

Wij sluiten ons tenslotte graag aan bij de wens van het comité dat het boek van een „Woord vooraf” voorziet, dat het veel aandacht moge krijgen. Het is dat waard. Wie het aanschaf heeft zijn vijf en dertig gulden goed belegd. Veel waardevaster dan in één tank benzine.

J. Meester

Persschouw

Contact Orgaan Gereformeerde Militairen en Alleenstaanden

Het werk van C.O.G.M.A. is bij velen in eigen kring een begrip geworden. Vooral bij diegenen die door hun, al of niet gedwongen, verblijf in de militaire dienst met het werk van C.O.G.M.A. in aanraking kwamen.

Maar toch zijn er ook nog velen,

ook in eigen kring, die er geen flauwe notie van hebben wat het C.O.G.M.A. nu in feite doet.

Het is daarom interessant wanneer ook buiten onze eigen kring belangstelling bestaat voor ons werk.

De gedachte die vaak bij velen leeft, dat we als kleine kerkengroep toch weinig inbreng in het geheel van het maatschappelijk en kerkelijk leven hebben, wordt door het onderstaand artikel voldoende ontzenuwd. We troffen een artikel aan in „De Wekker”, orgaan van de Christelijk Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor C.O.G.M.A.-leden is het alleen maar een aansporing om op de ingeslagen weg voort te gaan en om overal waar dit kan, het Woord Gods uit te dragen.

Hier komt dan een gedeelte van het artikel uit „De Wekker” van 19 april 1974.

Reizend

Zo, dat was het dan weer.

De zoveelste contact-reis naar Duitsland zit er weer op. Van 9 t.m. 14 maart, zes dagen lang, reizend en trekkend, langs een tiental bases. Ruim dertig rij-uren, nodig voor de ontmoetingen met legerpredikanten, tehuisleiders en vooral niet te vergeten, de gezinnen.

Luisteren, denken en praten. Zes dagen lang van het ene gesprek naar het andere.

Wij zaten tamelijk confortabel ingeblikt met ons vieren. Dat waren ds H. v. d. Veen, em. legerpredikant te Ede en ouderling H. J. Bosch uit Enschede, voor het Contact Orgaan Gereformeerde Militairen en Alleenstaanden van de Vrijgem. Geref. Kerken (buiten verband) en ds C. Langbroek, legerpred. te Veenendaal en ouderling J. Koning uit Enschede, voor de Werkcommissie Contact Militairen uit de Chr. Ger. Kerken.

Op zichzelf al een belevenis, om een week lang „verenigd” te zijn tot eenzelfde doel: Samen de weg zoeken, die leidt naar de broeders en zusters in de verstrooiing.

Want verstrooid zitten ze wel! Eén enkel gezinnetje bezoeken, helemaal in noord-west, vraagt maar even een ritje van 85 km vice-versa! Vooral die gezinnen, sterk geïsoleerd, moeten worden bezocht.

Verrassend

Zoals op alle reizen ontbraken ook nu de verrassingen niet. De ontmoetingen met diverse basis-predikanten en tehuisleiders, die spontaan reageren en hun waardering uitspreken voor de ruggeleuning, die zij ook uit ons werk ondervinden. Verrassingen waren ook, die beide volle kerkzaaltjes, in Hessisch-Oldendorf en in Blomberg, waar respectievelijk ds Langbroek en ds Van der Veen, in de samenkomsten, het zaad van het Evangelie mochten strooien. Aldemloos aangehoord door brs. en zrs. van diverse kerkelijke komaf. Maar hoog gewaardeerd. Hier waren akkers, om te zaaien!

Pastoraat

Wat een zwaar woord, voor een paar reizende dominees en ouderlingen, die geen andere pretentie hebben, dan de broeder en zuster in Duitsland, namens de „thuiskerken”, de hand te komen drukken. Met de bedoeling: „Wij denken aan jullie. Houd moed. Strijd de goede strijd.” Verrassend en bemoedigend, als je merkt, dat op deze wijze, de héél dunne draad naar de thuiskerken, even onder stroom komt te staan. Contact!

De thuiskerk wordt verwacht en is welkom.

Dat je steeds weer tegenover uitgestoken handen komt te staan. Geweldig, als je ervaart, dat bij die gezinsbezoeken, de bedoelde handdruk ineens kan overgaan in een vastgrijpen enerzijds en een optrekken en meenemen anderzijds. Opheffen, olie in wonden gieten. Opne-

In de serie
'Hulp bij de Bijbelstudie'
verschijnt medio september
het derde deeltje
getiteld

de brief van Jakobus

van de hand van ds C. P. Plooy

De prijs van dit deeltje is f 2,—; bij afname van 5 exemplaren f 8,50; 10 ex. f 16,—; 20 ex. f 31,—; elke 10 ex. meer f 15,—.

Bestellingen **UITSLUITEND** door overschrijving van het bedrag op giro no. **575 663** t.n.v. G. de Kruijf, Troelstralaan 252, Utrecht.

men en samen, met biddende handen, aan de Grote Waard toe te vertrouwen: „Heer, draag zorg voor hen.” Menigmaal zie je elkaar verwonderd aan, na zo'n bezoek van amper anderhalf à twee uurtjes en je zegt: „Ik snap er niets meer van.” Een paar vreemde mensen ontmoeten. Ontdekken dat je dezelfde basis hebt waaruit je moet leven. En dan, zomaar ineens, in een flits, beleef je het. De Here heeft hier een taak voor ons. Hier dreigt nood! Die sfeer zou je moeten kunnen verwoorden, helaas.

Vereenzaming, geneugten van de welvaart die aftrekken van de geestelijke zaken, jaloezie van de medemens, niet geaccepteerd worden, familieled, sterfgevallen, kinderloos huwelijk. De baby die wordt verwacht en de aanstaande vader kon nog geen belijdenis doen, doordat hij al ettelijke jaren in het buitenland verblijft. Straks moet dat kindje gedoopt, en...

Problemen, levensgroot!

Zo maar word je er bij betrokken. Het wordt je zomaar op de handen gezet. In diepgaande gesprekken, waaruit de behoefte aan geestelijke leiding en steun spreekt. Aan wegwijzende gedachten en woorden. Als je dan vertrekt, voel je dat je een broeder en zuster in de Here achterlaat. En al is het intussen middernacht geworden, je zegt alleen maar: „Dank U wel, Here!”

Contactdraad

Juist die hele dunne draad van de thuiskerk naar de loopgraaf blijkt van ontzettend groot belang te zijn! We kunnen dit niet afdoen met de bewering dat wij „thuis” ook wel dezelfde problemen kennen. Dat zal wel zo zijn, maar met dit verschil: De eigen gemeente, kerkeraad, dominee, wijkouderling, kunnen hier begeleiden en pastorale zorg bieden. En deze pastorale zorg en begeleiding ontbreekt in den vreemde veelal. In zeer bijzondere gevallen zijn de basis-predikanten slechts bij fachte om geestelijke bijstand te verlenen. Met de allerbeste bedoelingen, zijn deze mensen niet in staat om hun „gemeenschap” pastoraal te bearbeiten. Daaraan kunnen contactraden weinig doen. Niemand die daartoe de opdracht verstrekt of ontvangt. Of het moest de meelevende br. of zr. zijn, die er weet van heeft. Maar zitten die niet met hun eigen problemen? In de kring van de bij de Nederlandse Krijgsmacht, Protestants Geestelijke Verzorging wordt die ook wel terdege onderkend. Ook daar zit men wel met de vraag: Moet het Pastoraat niet prevaleren boven het Apostolaat? Moeten wij niet allereerst denken aan de „huisgenoten des geloofs”, in plaats van op de „massa” te mikken?

Die massa, die bestaat grotendeels

uit mensen, die als Protestants worden aangemerkt, die echter in geen geval ook maar enig contact met de kerkmens op prijs stellen. Maar ook voor de zorg over deze mensen is de legerdominee aangesteld. Wat moet nu voorrang hebben? Waar moet het accent liggen?

Prognose

Ds C. B. Dekker schreef in het eerste nummer van '74 van „Accent”, het orgaan van de Prot. Geestelijke Verzorging, naar aanleiding van deze vragen:

Als men in niet-christelijke kring rondkijkt, blijkt wel, dat men het daar soms ook niet verwacht van de benadering van de massa. Integendeel, er wordt aan cel-vorming gedaan, onder arbeiders en onder studenten. Van daaruit wordt de gedachte verder verbreed.

Bovendien is de verbinding tussen het hoofdkwartier en de groep te velde ook sterk gemaakt. Rondreizende figuren gaan de halve wereldbol rond om stimulerend op de cellen te werken. Organisatorisch kunnen de kerken daar nog heel wat van leren! Slotvraag van ds Dekker: Wordt het tijd dat de geestelijke verzorging wat meer op de pastorale toer gaat? Dat men zich eerst en vooral richt op de kerkleden, zonder zich daarom af te sluiten voor allen? Dat die predikant zich ook door die kerkleden gesteund weet, ja, dat optimaal gezien, zij hem actief steunen, bij de verbreiding van het Evangelie. Het lijkt hoog tijd, daar eens over na te denken.

Tot zover dit artikel. Moeten we nog vragen naar het nut van het werk van Cogma en de Werkcommissie. Er wordt door de geestelijke verzorgers al om gevraagd.

Fijn, te weten, dat, ook mede door stimulansen onzerzijds, in enkele plaatsen al gespreksgroepen zijn ontstaan, onder kerkmensen. Dat gezinnen zich openstellen voor de „opvang” van de dienstplichtige jongens, die niet vrijwillig in Duitsland zijn geplaatst.

Gelukkig dat legerpredikanten, die toch alleen maar voor de mannen-gemeenschap zijn aangesteld, hieraan medewerken. Dat ze zoveel uren per week godsdienst-onderwijs geven aan de scholen. Dat zij catechisatie geven aan jongelui en soms belijdenis-catechisatie aan hen die tot de kerk toetreden willen.

Deze dingen verdienen steun. Ons stimulerend spreken met de brs. en zrs. kan daar veel aan doen. Laten wij vooral als kerken bedenken, dat wij niet van onze leden „af” zijn, als ze naar Duitsland, of waar dan ook vertrekken. Juist dan moeten zij voorwerp van bijzondere zorg zijn.

Natuurlijk is het ondoenlijk dat de thuiskerk zijn verstrooide lid een of

tweemaal per jaar opzoekt. U zou ze ook moeilijk vinden ook. Voelt u wel, hoe dun die draad met de thuiskerk is? Maar dat contact kan er blijven of komen.

Actie

Vaders en moeders, familieleden, zielszorgers, luister nu eens heel goed. Nee, nee, niet die krant dichtvrouwen, nu u voelt dat het op u aankomt!

Het is het belang van uw kind, uw familielid, uw gemeentelid in de verstrooiing.

Help ons a.u.b. om ze te kunnen vinden.

Alleen in Hessisch Oldendorf werden ons 3 gezinnen genoemd, door de basis-predikant Hoekema. Enkele van hen zijn al jaren in Duitsland. Helaas, nooit door de thuiskerk doorgegeven, ondanks herhaalde oproep aan kerkeraden. Wij moesten nu volstaan met een korte kennismaking, na de kerkdienst. Ze waren niet in het bezoekschema opgenomen, doordat ze ons onbekend waren. Op die wijze zijn in feite deze families verstoken gebleven van een bezoek. Zoiets kan worden voorkomen!

Het is niet de taak van de predikant in Duitsland, de draad naar de thuiskerk aan te leggen. Juist andersom moet dat contact ontstaan! Ouders en kerkeraden, mogen wij u helpen, om uw jongen, uw familieleden, uw gemeenteleden, ook namens u, enkele keren per jaar, de hand te drukken. Mogen wij hun laten voelen: De kerk denkt aan jullie?

Van enkele kerkeraden kregen wij in het verleden goede informatie.

Dat kon leiden tot inlichten van contact-mensen in Duitsland. Die zorgden voor de opvang van het komende gezin. Meteen was er de band met de medechristenen.

Weet u, dat dat dunne draadje met de thuiskerken voor ons betekent, dat daar zo'n 40 tot 50 ontmoetingen aan vast zitten?

Vreemd. Ik denk aan die geschiedenis van die Samaritaan. Wat zei Jezus tegen die Schriftgeleerde? Was het een verwijt? Nee het was een advies. Hij adviseert hem, de toepassing op zich zelf te maken. Ga heen en doe gij evenzo.

Maar dan is er geen alternatief. Het is een opdracht die je alleen kunt ontwijken tot eigen schade.

De opdracht: Weest dan gijlieden barmhartig..

Waarom?

Indien gij dit een van Mijn minsten heet gedaan, zo heet gij dat Mij gedaan. Maar wees gewaarschuwd voor de keerzijde: Indien gij niet... Gegrepen door deze opdracht, wil het Reizend Pastoraat voortgaan, met, waar dat maar mogelijk is, de verbinding tussen hoofdkwartier en loopgraaf intact te houden en waar mogelijk, te verstevigen.

Mocht u ons nodig hebben: de Werkcommissie Contact Militairen in het Buitenland, secretariaat, J. Koning, Ambonstraat 8, Enschede. Tel. 05420-24289. (Voor de Chr. Ger. Kerken).

Contact Orgaan Gereformeerde Militairen en Alleenstaanden (COGMA) secretariaat, H. J. Bosch, Hekselbrink 83, Enschede. Tel. 05420-62272. (Voor de Vrijgemaakt Gereformeerde Kerken (buiten verband). Wij zijn tot uw dienst! K.

Commissie van beheer: J. Mik, Diaconie: A. Luiten, A. Rodenbachhof 23, tel. 112187, postrek. Gem. Giro Amsterdam 13.500 t.g.v. rek. D 3232.

Wapenveld. Het scribaat van de Geref. Kerk (Vrijgem.) te Wapenveld is gewijzigd. Dat is nu: H. Nieuwenhof, Wildekampseweg 13, Wapenveld, tel. 05206-8321.

Geslaagd — Voor het kandidaats-examen aan de Theol. Hogeschool van de Chr. Geref. Kerken te Apeldoorn slaagde de heer H. A. Strating, Oostzeestraat 42, Emmeloord.

INFORMATIEBOEKJE

Het ligt in het voornemen van de redactie en de uitgever van het Informatieboekje '75 eind mei te laten verschijnen. Br. Buitenhuis zal daartoe alle mutaties regelmatig verwerken. Wij doen bij deze alle scriba's het verzoek, voorkomende wijzigingen schriftelijk aan hem op te geven.

Zijn adres luidt: dhr. J. W. H. Buitenhuis, Christoffelkruis 51, Rotterdam-3014.

(uitg. Buijten & Schipperheijn)

Nieuws uit breder kring

Mobutu schaft Kerstfeest af — In Zaïre (voormalig Belgisch Congo) is het Kerstfeest afgeschaft. Een woordvoerder van de regeringspartij deelde mede, dat Zaïre hiermee wil aantonen, dat het een land is van leken, dat boven iedere godsdienst staat. De 24e december blijft wel een feestdag. Op deze dag zal herdacht worden het invoeren van de grondwet en de eigen munteenheid. Deze beslissing van president Mo-

butu past in het kader van de „Kultuurhervorming“, die het vorig jaar is afgekondigd. Daarbij werden o.a. alle christelijke voornamen verboden.

Theologische Hogeschooldag — Op zaterdag 14 sept. a.s. zal D.V. de Theol. Hogeschooldag van de Chr. Geref. Kerken te Apeldoorn worden gehouden. De Schooldag zal onder leiding staan van prof. dr. W. van 't Spijker. De hoofdsprekers zijn: ds. H. Biesma te Amsterdam-Nieuw/W. en ds. P. Roos te Harderwijk. 's Middags zal ook prof. dr. W. H. Velema spreken over één van de vakken, die hij doceert nl. Ethiek.

Calvinistische wijsbegeerte — Binnenkort is de benoeming te verwachten van de heren dr. J. D. Dengerink en dr. E. Schuurman als Bizonder Hoogleraar in de Calvinistische Wijsbegeerte. Dr. Dengerink zal benoemd worden aan de R.U. te Groningen en te Utrecht als opvolger van prof. dr. K. J. Popma, die dit jaar met emeritaat is gegaan. Dr. Schuurman zal benoemd worden als opvolger van prof. dr. H. van Riessen aan de Technische Hogeschool te Delft. Sinds 1972 is dr. Schuurman reeds Hoogleraar in de Calvinistische Wijsbegeerte aan de Technische Hogeschool te Eindhoven.

Soemba-Borneo (59) — Toen zending Van Alphen en zijn vrouw in 1881 op Soemba aankwamen (en dat zal hoogst waarschijnlijk wel in de havenplaats Waingapoe geweest zijn, was de vraag: en hoe nu verder? Waar gaan we wonen?

In die tijd waren grote streken van het eiland nog onveilig. Ze konden zich dus niet overal zo maar vestigen. Trouwens, het verkeer was uitsluitend te voet. Na enig wikken en wegen viel de keus op Melolo, omdat de radja (stamvorst) daar in een redelijk goed contact stond met het Nederlandse bestuur. En daar woonde ook een groepje christenen, emigranten van het naburige Savoe.

De Soembanese gemeenschap had die groep Savoezen echter niet in zich opgenomen, ze sloot zich af voor vreemden. In die tijd — zo'n kleine 100 jaar geleden — kon je trouwens niet over Soemba als éénheid spreken. Het was eerder een veelelheid van stammen, die elk op zichzelf leefden en vrijwel niet buiten het eigen woongebied kwamen. Gebeurde dat een enkele maal, dan was het niet best. Meestal stond er dan een rooftocht op het program en mensenlevens werden niet ontzien. Want door koppen te snellen verwierf je de levenskracht van die ander en je had méér dan gewoon. Dat gesloten stamverband bleek een ernstige belemmering te zijn voor Van Alphen's werken. Hij was zich dat toen helemaal niet bewust; de betekenis ervan zou later blijken. Huisvesting in Melolo was een volgende moeilijkheid. Toestemming om een hutje in een Soembanese kampong te krijgen werd niet gegeven. En ten einde raad is de familie toen maar gaan wonen in een nederzetting van de „buitenlanders“, de Savoezen, aan het strand, oostkust van Soemba.

Daar zater ze nu: een zending en zijn vrouw. Rijk, door de boodschap, die ze mochten brengen. Armoedzaaiers in een klein hutje, zonder redelijk meubilair, zonder licht, sanitair, enz. De Van Alphen's zullen wel alles verwacht hebben van hun Heer, Wiens evangelie zij wilden brengen aan de heidenen. Anders zouden ze het beslist niet hebben uitgehouden!

1924

1974

Onze trouwtekst:
Het is alles uwe, doch gij zijt van Christus
en Christus is van God.

Met dankbaarheid aan
God, hopen wij D.V. dinsdag 17 september met onze kinderen en kleinkinderen te gedenken dat wij 50 jaar getrouwd zijn.

K. NEDERVEEN
K. NEDERVEEN-
VAN BALLEGOOYEN

Hardinxveld-Giessendam
Peulenlaan 156

U kunt ons hiermede feliciteren op maandag 16 september, van 19.30-21.30 uur, in het Hervormd Centrum, Talmastraat 9.

RECTIFICATIE

In de overlijdensadvertentie van mevr. **Ida Misker-Hilberds** vorige week stond abusievelijk vermeld dat de begrafenis te Krommenie zou plaats hebben. Dit had moeten zijn: **Kommerzijl**.

De Jeugdvereniging van Den Helder is verlegen om een 20 exemplaren van

'GETUIGEND DE WIJDE WERELD IN'

van C. Veenhof.

Uitgave: Nederlandse Bond v. (vrijgem.) J.V. op G.G. en Bond van Geref. M.V. in Nederland.

Wie kan ons aan één of meerdere exemplaren helpen?

S.v.p. toesturen naar: C. Meijst, Bremstraat 99 te Den Helder. Bij voorbaat hartelijk dank!

Meisje, 22 jaar,
zoekt in Haarlem

ONGEMEUBILEERDE KAMER

met was en kookgelegenheid.

Brieven onder no. 6974 bureau „Opbouw“, Slotlaan 220, Zeist.

Ter overname aangeboden:

Moderne, uitneembare preekstoel compleet met bergkist en toebehoren.

Psalmbord en collectezakken.

2-klaviers drukwindharmonium met pedaal en elektrische windvoorziening.

Vraagprijs f 3.500,—.

Te bezichtigen na telefonische afspraak onder no. 070-689436.

Plaats uw

familieberichten

in dit blad

Redactieleden

Ds G. Janssen
Drs H. de Jong
D. W. L. Milo
Ds H. Smit
Drs H. E. S. Woldring

Adres van de Redactie

Postbus 7176
te Amsterdam.

Advertenties en druk

Drukkerij
„Steenbergen“,
Slotlaan 220, Zeist.
Tel. 0 3404 - 12452

Abonnementsprijs:

f 22,50 per jaar
f 11,75 per halfjaar
f 6,15 per kwartaal
Buitenland: Europa
en zeepost f 30,—;
Luchtpost f 50,—

Geref. Persvereniging „Opbouw“

Abonnementenadministratie
Pasteursingel 29b,
Rotterdam-7
Tel. 010-153703
Giro 40 49 45